

ADAYLARA UYGULANAN FARKLI KİTAPÇIKLARA İLİŞKİN ÖĞRETMEN BİLGİ VE FARKINDALIK DÜZEYLERİ*

Esra EMİNOĞLU ÖZMERCAN**, Betül POLAT***

ÖZ

Öğretmenlerin test hazırlama ilkeleri hakkında bilgi düzeyleri ve ÖSYM tarafından yapılan, her adaya farklı kitapçık uygulama yöntemi ile hazırlanan sınavlarda göz ardı edilen ilkeler ile öğretmenlerin farkındalık düzeyleri bu çalışmada ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Araştırma nitel araştırma desenlerinden durum çalışması ile yürütülmüştür. Araştırmaya lisede farklı branşlarda öğretmenlik yapan 15 öğretmen katılmıştır. Araştırmaya dahil edilecek öğretmenler belirlenirken amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırma verileri araştırmacılar tarafından hazırlanan yapılandırılmış “Öğretmen Görüşme Formu” ile elde edilmiştir. Hazırlanan görüşme formu için uzman görüşü alınmış ve üç öğretmen ile ön değerlendirme yapılmıştır. Verilerin analizinde hem betimsel analiz hem de içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda araştırmaya katılan öğretmenlerin bir test hazırlarken dikkat edilmesi gereken ilkeler hakkında çok fazla bilgiye sahip olmadıkları ve ÖSYM tarafından her adaya farklı kitapçık uygulamasında ihlal edilen ilkelerle ilgili farkındalıklarının olmadığı tespit edilmiştir. Test hazırlama ilkelerinin ihlal edildiğinin farkında olan öğretmenler, her adaya farklı kitapçık uygulamasının yerine kitapçık sayısının azaltılmasının daha uygun bir uygulama olacağını belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: öğretmen, farklı kitapçık uygulamaları, farkındalık

TEACHERS' LEVEL OF INFORMATION AND AWARENESS ABOUT DIFFERENT BOOKLETS APPLIED TO CANDIDATES

ABSTRACT

This study was conducted to determine teachers' level of information about the principles of preparing tests and teachers' level of awareness about violated principles in the different booklets prepared for each candidate by OSYM. This research was carried out with case study as one type of qualitative research. 15 high school teachers teaching in different branches participated in this study. When teachers, as participants, were being determined, the maximum diversity sampling method, among purposive sampling methods, was used. The data of the study were obtained by using “Teacher Interview Form” which was prepared by the researchers. The interview form was designed after having been analyzed by an expert, and a pre-evaluation process with three teachers. For the data analysis, both descriptive analysis and content analysis method were utilized. Research results showed that the teachers who participated to this study don't have enough information about the principles of preparing tests and are not sufficiently aware of the principles that have been violated in different booklets prepared to the use of each candidate by OSYM. The teachers

* Çalışma, International Conference Psychology Education, Guidance & Counselling (2013)'da sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Doktora öğrencisi, Ankara Üniversitesi, e-posta: esemcan@gmail.com

*** Arş. Gör., Niğde Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, e-posta: bpolat@nigde.edu.tr

who are aware of the principles that have been violated in the process of preparing these booklets stated that reducing the number of booklets would be more suitable application instead of applying different booklets for each candidate.

Keywords: *teacher, different booklet applications, awareness*

1. PROBLEM DURUMU

Bütün eğitim sistemleri, amaçlarına uygun olarak, öncelikle eğitim süreci içinde kullanılan öğelerin özelliklerini belirlemeye çalışarak, sistem içinde yapılacak çalışmaları planlama, sistemi denetleme, sonradan doğabilecek sorunları önceden önleme vb. nedenlerle ölçme ve değerlendirme çalışmaları yapmaktadır (Karakaya ve Kutlu, 2002).

Ölçme, bir nesnenin, olayın ya da bireyin belli bir niteliğe veya özelliğe sahip olma derecesinin ortaya konması işlemidir (Atılğan, Kan ve Doğan, 2009; Özçelik, 2010a). Değerlendirme ise, ölçme sonucunda bir özelliğe belli bir derecede sahip olduğu saptanan bir varlık, olay ya da durumun bu özelliği açısından, belli bir gruba girip girmeyeceğini, belli bir amaca elverişli sayılıp sayılmayacağını belirleme işlemidir (Özçelik, 2010a). Yapılan ölçme ve değerlendirme çalışmaları ile öğrenciler hakkında birçok karar verilmektedir. Bu kararlar aşağıdaki gibi sıralanabilir (Baykul, 2000; Popham, 2003).

- Öğrenciyi tanıma ve yerleştirme
- Öğrencilerin öğrenme düzeylerini tespit ederek öğretimde karşılaşılan güçlük, eksiklik ve hataları ortaya koyma
- Öğretim hizmetinin etkililiğini değerlendirme
- Öğrencileri yönlendirme
- Öğrenci başarısının düzeyini belirleme

Bu kararlar arasında yer alan seçme ve yerleştirme, Türkiye’de yapılan sınavların öncelikli amacı olan bir kuruma en uygun personelin seçimi ya da bir öğrenciyi bir üst kuruma yerleştirmek vb. amaçlar için yapılmaktadır. Seçme ve yerleştirme işlemleri, bir öğrencinin bulunduğu öğrenim basamağından bir üst öğrenim basamağına geçişinde, onun öğrenime devam edip etmemesi için yapılır (Croanbach, 1984).

Ülkemizde yükseköğretim kurumlarına ve birçok ortaöğretim kurumuna öğrenci seçme ve yerleştirme işlemi merkezi olarak yapılan sınavlar sonucunda olmaktadır. Sınav yoluyla öğrenci seçme ve yerleştirmenin nedeni, bu kurumlara başvuran öğrenci sayısının, kurumların kontenjanından fazla olması ve/veya başvuran adaylardan o kurumda başarılı olma olasılığı daha yüksek olanları seçmektir (ÜSYM, 1979, Payasboğlu, 1985; akt. Karakaya ve Kutlu, 2002). Bu nedenle bu kadar hassas kararların verildiği sınav sistemlerinde hazırlanan sınavların ve okullarda hazırlanan araçların geçerli ve güvenilir olması oldukça önemlidir. Şubat 2011 tarihinden itibaren Türkiye’de ÖSYM tarafından seçme ve yerleştirme amaçlı yapılan sınavlarda kişiye özel kitapçık (adayların kişisel bilgilerinin kitapçıkların üzerinde daha önceden yazılmış olması) uygulamasına başlanmış ve Haziran 2011 tarihinden itibaren ise her adaya farklı kitapçık uygulamasına geçilmiştir. Nihayetinde her iki uygulama da her bir aday için soruların aynı fakat soruların ve sorulardaki seçeneklerin sıralanışı ile doğru cevap seçeneğinin yerinin değiştiği kitapçık hazırlanmış ve bu kitapçıklar hazırlanırken test hazırlama ilkeleri göz ardı edilmiştir. Bir test hazırlarken uyulması gereken en

temel ilke olan soruların kolaydan zora doğru sıralanması (Özçelik, 2010b) ilkesine her bir aday için ayrı ayrı hazırlanan formlarda ters düşüldüğü için adaylar arasında adil bir ölçme yapılmasını tehlikeye atacak bir uygulama ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla test soruları, formlar içinde farklı yerlerde oldukları için öğrenciler tarafından daha zor ya da daha kolay algılanabilmekte ya da formlar arasında yanlışlık gösterebilmektedir (ODTÜ, 2011). Çoktan seçmeli testlerde uyulması gereken diğer bir temel ilke de sayısal cevap seçeneklerinin büyükten küçüğe ya da küçükten büyüğe göre sıralanması (Turgut, 1983; Tekin, 1993; Bahar, Nartgün, Durmuş ve Bıçak, 2010; Özçelik, 2010b; Güler, 2011) ilkesi iken her adaya hazırlanan farklı kitapçıklarda seçenekler karışık şekilde verilmektedir. Sonuçta, öğrenciler üzerinde yeteri kadar sınav baskısı varken bir de soruların ve seçeneklerin sıralanmasının uygun olmaması ve yalın bir şekilde hazırlanmayan soruların olması sınava girecek adaylara hem dikkat hem de konsantrasyon açısından sorun yaratmaktadır. Sınavın başında zor soru ile karşılaşan öğrencilerin kaygı düzeyleri artmaktadır (ODTÜ, 2011). Çoktan seçmeli testlerde uyulması gereken bir diğer temel ilke de aynı konuya ait soruların bir arada verilmesidir (Özçelik, 2010b). Fakat her aday için hazırlanan farklı kitapçıklarda soruların sırası karışık verildiği için konu bütünlüğünü sağlamak mümkün olmamaktadır. ÖSYM tarafından her adaya farklı kitapçık uygulamalarında en önemli test hazırlama ilkelerinin ihlal edildiği ve dolayısıyla sınava giren öğrencilerin birçoğuna dezavantaj sağladığı apaçık ortadadır. Eğitim sisteminin en önemli parçalarından biri okullarda öğrenci başarısının değerlendiricileri olan öğretmenlerdir. Öğretmenler hazırladıkları testlerle öğrencilerin başarıları ile ilgili önemli birer karar vericilerdir. Bu nedenle, öğretmenlerin test hazırlama ilkelerini bilmeleri ve göz ardı edilen ilkelerin öğrenci üzerindeki olumsuz etkileri konusunda duyarlı olmaları gerekmektedir. Çünkü yapılan ölçme hataları sonucunda öğrenci hakkında yanlış kararlar verilmekte ve bu durum öğrenci üzerinde olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir.

Alanyazın incelendiğinde ise, karar verici öğretmenlerin test hazırlama ilkeleri konusundaki bilgi düzeylerinin incelendiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle bu çalışmada, hem öğretmenlerin test hazırlama ilkeleri konusundaki bilgi düzeyleri incelenmeye çalışılmış hem de her adaya farklı kitapçık uygulamasında ihlal edilen ilkeler ve olumsuz etkileri ile ilgili farkındalıkları belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca öğretmenlerden bu uygulamaya alternatif olarak ne gibi önerilerde buldukları belirlenmeye çalışılmıştır.

Okullarda yapılan yazılı sınavlar daha çok ÖSYM'nin yapmış olduğu sınavlara odaklı olduğu için öğretmenler de sınavlarda sıklıkla çoktan seçmeli testleri tercih etmektedir. Test hazırlama ilkelerinin ihlal edildiği yazılı sınavlar ise öğrencinin kendi başarı algısını etkileyebilmekte, bazı durumlarda öğrenci kendisini yetersiz hissederek başarısızlık duygusuna kapılabilmektedir. Bu açıdan bu çalışma öğrenci başarıları hakkında önemli kararlar veren öğretmenlerin test hazırlama ilkeleri hakkında bilgi düzeylerinin ve ÖSYM tarafından yapılan her adaya farklı kitapçık uygulamasında göz ardı edilen ilkeleri ile farkındalık düzeylerinin belirlenmesi açısından önemlidir. Öğretmenlerin bilgi ve farkındalık düzeylerini belirlemek ise okullarda yapılabilecek muhtemel ölçme ve değerlendirme hatalarını başta belirlemek ve önlemek açısından önemlidir. Bu çalışmanın ayrıca öğretmenlerin almış oldukları eğitimlerinin uygulamaya ne kadarını yansıtılabildiklerini ortaya koyarak öğretmen eğitime yeni bir bakış açısı kazandıracığı düşünülmektedir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Deseni

Bu çalışma nitel araştırma desenlerinden durum çalışması ile yürütülmüştür. Nitel durum çalışmasının en önemli özelliği güncel bir olay, olgu, birey veya gruplar üzerinde odaklanıp derinlemesine araştırılmasıdır (Ekiz, 2009). Yani bir duruma ilişkin etkenler (ortam, bireyler, olaylar, süreçler vb.) bütüncül bir yaklaşımla araştırılır ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerine odaklanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

2.2. Çalışma Grubu

Çalışma grubunu 2012-2013 eğitim öğretim yılında Türkiye'nin Marmara Bölgesi'nde ortaöğretim kurumlarında farklı branşlarda öğretmenlik yapan toplam 15 öğretmen oluşturmuştur. Çalışmaya dahil edilecek öğretmenler belirlenirken amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Maksimum çeşitlilik örnekleme yönteminde amaç görel olarak küçük bir örneklem oluşturmak ve bu örnekleme çalışılan probleme taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Öğretmenlere İlişkin Ön Bilgiler

Kod	Branş	Hizmet Yılı
B1	Biyoloji	17
C1	Coğrafya	27
C2	Coğrafya	19
F1	Fizik	22
F2	Fizik	18
Fe1	Felsefe	12
İ1	İngilizce	5
İ2	İngilizce	18
K1	Kimya	20
M1	Matematik	15
M2	Matematik	11
T1	Tarih	16
T2	Tarih	6
TD1	Türk Dili ve Edebiyatı	14
TD2	Türk Dili ve Edebiyatı	13

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırma verileri, yapılandırılmış görüşme ile elde edilmiştir. Bu amaçla araştırmacı tarafından hazırlanan “Öğretmen Görüşme Formu” kullanılmıştır. Hazırlanan görüşme formu için öncelikle ölçme ve değerlendirme alanında iki, Türkçe alanında bir uzmandan görüşler alınmıştır. Gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra soruların anlaşılır olup olmadığını belirlemek amacıyla farklı branş ve hizmet yılına sahip üç öğretmen ile ön değerlendirme yapılmıştır. Yapılandırılmış görüşme formuna son şekli verildikten sonra uygulamaya geçilmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde hem betimsel hem de içerik analizi kullanılmıştır. Betimsel analizde elde edilen veriler daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. İçerik analizinde ise betimsel analizde özetlenen ve yorumlanan veriler daha derin bir işleme tabi tutulur (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

3. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde ÖSYM tarafından hazırlanan her adaya farklı soru kitapçığı uygulaması ile ilgili olarak öğretmen görüşlerinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Öğretmenlere yöneltilen her açık uçlu sorunun yanıtları ayrı ayrı ele alınmış ve elde edilen bulgular ayrı ayrı sunulmuştur.

Öncelikle öğretmenlere “dersleri için bir test hazırlarken nelere dikkat ettikleri” sorularak hem öğretmenlerin bir test hazırlarken uyması gereken ölçme ilkeleri ile bilgi düzeyleri hem de hangi ilkeleri kullandıkları belirlenmeye çalışılmıştır. Öğretmenlerden alınan görüşler doğrultusunda bir test hazırlarken göz önüne aldıkları hususlar Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2: Öğretmenlerin Test Hazırlarken Göz Önüne Aldıkları Hususlar

Göz Önüne Alınan Hususlar	Öğretmen Kodları	f	%
Soru kökünün açık, net ve anlaşılır olması	TD1, C1, B1, İ2, TD2, T2, F2, Fe1	8	53,3
Kapsam geçerliği	İ1, C1, F1, İ2, Fe1, T2, C2	7	46,7
Öğrenci seviyesi	İ1, TD1, T1, M1, C2	5	33,3
Uygun çeldiricilerin kullanılması	C1, İ2, TD2, B1	4	26,7
Soruların cevabının net olması	T1, C2, İ2	3	20
Soruların kolaydan zora doğru sıralanması	F1, B1, M2	3	20
Bilişsel alanın farklı alt basamaklarıyla (bilgi, kavrama gibi) ilgili farklı soruların yer alması	T1, T2, F2	3	20
Ayrılan süre	M1, C2	2	13,3
Soru kökünde bulunan olumsuz ifadelerin altını çizme	Fe1	1	6,7
Soruların güçlük derecelerinin aynı olması	TD2	1	6,7
Sayfa düzeni	Fe1	1	6,7
Cevap anahtarının hazırlanması	TD2	1	6,7

Öğretmenlerin test hazırlarken göz önüne aldıkları hususlar incelendiğinde, öğretmenlerin birçok test hazırlama ilkesini kullanmadıkları görülmektedir. Öğretmenlerin test hazırlarken daha çok soru kökünün açık, net ve anlaşılır olmasına (%53,3), kapsam geçerliğine (%46,7) ve soruların öğrenci seviyesine uygun olmasına (%33,3) dikkat ettikleri görülmektedir. Öğretmenlerden elde edilen bu bulgulara dayanarak öğretmenlerin test hazırlama ilkeleri hakkında bilgi düzeylerinin sınırlı olduğu söylenebilir.

Öğretmenlere “ÖSYM tarafından hazırlanan her adaya farklı soru kitapçıklarında ihlal edildiğini düşündükleri test hazırlama ilkeleri varsa bu ilkelerin hangi ilkeler” olduğu

sorulmuş ve öğretmen görüşlerinden elde edilen bulgular Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3: İhlal Edilen İlkelere İlişkin Öğretmen Görüşleri

İhlal Edilen İlkeler	Öğretmen kodu	f	%
Soruların kolaydan zora doğru sıralanması	İ1, B1, B2, M1, T2, M2	6	40
Aynı konulara ait soruların bir arada bulunması	C1, M2	2	13,3
İhlal olmadığını düşünüyorum	F1	1	6,7

Tablo 3 incelendiğinde çalışmaya katılan öğretmenlerin, ÖSYM tarafından hazırlanan kitapçıklarda daha çok “soruların kolaydan zora doğru sıralanması” (%40) ilkesinin ihlal edildiği ile ilgili görüş bildirdikleri görülmektedir. Bu ilkenin ihlal edildiğini ifade eden öğretmenlerin görüşleri aşağıda verilmiştir;

B1: Soruların yerleri değiştirildiği için kolaydan zora doğru olması gereken sorular farklı sıralarda sunuluyor.

T1: Kitapçık türlerinin fazlalığı zorluk derecesi yüksek olan soruların peş peşe ya da ilk sırada gelmesine neden olmaktadır...

M1: ... İlk sorularda zor soruların denk gelmesi....

“Aynı konulara ait soruların bir arada bulunması” ilkesinin ihlal edildiğini sadece iki öğretmenin (%13,3) ifade ettiği görülmektedir. Bu ilkenin ihlal edildiğini ifade eden öğretmenlerin görüşleri aşağıda verilmiştir;

M2: ... benzer konuların peş peşe gelmemesi ayrı bir sorundur.

Özellikle daha çok sayısal alanlarla ilgili olan “seçenekler arasında bir büyüklük sırası varsa belirli bir sıraya göre verilmesi” ilkesi ile ilgili hiçbir öğretmen görüş bildirmemiştir. Çalışmaya katılan bir öğretmen hazırlanan bu kitapçıklarda sorun olmadığını ve test hazırlama ilkelerinden hiçbirinin ihlal edilmediğini belirttiği görülmektedir. Öğretmenin bu konudaki görüşü aşağıda verilmiştir;

F1: Sorular normal formlarda hazırlanıyor. İhlal olmadığını düşünüyorum.

ÖSYM tarafından her adaya hazırlanan farklı soru kitapçıklarında ihlal edilen ilkelerle ilgili çalışmaya katılan öğretmenlerden görüş bildirenlerin sayısının az olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin bu sistemin bir parçası olmalarına rağmen yapılan bu hatalarla ilgili farkındalıkların çok az olduğu ve bu hatalara duyarsız kaldıkları söylenebilir.

Öğretmenlere ÖSYM’nin hazırladığı her adaya farklı kitapçık uygulanmasında ihlal edilen ilkelerin öğrenci başarılarını ve psikolojilerine olumsuz etkisinin olup olmadığı ve olumsuz etkilerinin olduğunu düşünüyorlarsa bu etkilerin neler olabileceği sorulmuştur. Öğretmenlerin görüşleri Tablo 4’de sunulmuştur.

Tablo 4: Öğretmenlerin İhlal Edilen İlkelerin Öğrenci Başarısına ve Psikolojilerine Etkileri Konusundaki Görüşleri

Olumsuz Etkiler mi?	Öğretmen kodları	f	%
Etkiler			
Başarısızlık duygusu	C2, İ2, T1, K1	4	26,7
Kuruma ve eğitim sistemine güvensizlik	C1, C2, T1, TD1	4	26,7
Motivasyonun düşmesi	İ1, C1, T1, T2	4	26,7
Moralin bozulması	B1, C2	2	13,3
Dikkatin dağılması	B1	1	6,7
Kaygının artması	M2	1	6,7
Kendine güvensizlik	M1	1	6,7
Etkilemez	F1	1	6,7

Tablo 4 incelendiğinde, öğretmenlerin büyük çoğunluğunun göz ardı edilen bu ilkelerin öğrenciler üzerinde olumsuz etkilere neden olduğunu belirttikleri görülmüştür. F1 kodlu öğretmen ise ihlal olmadığını dolayısıyla da olumsuz bir etkinin olmadığını belirtmiştir. Öğretmenlerin bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

İ1: “Olumsuz yönde etkiler. ÖSYM sınavlarının zaten öğrenciler üzerinde tahrip edici etkisi bulunmaktadır. Yapılan bu ihlaller bir sıralama sınavı olan bu sınavda öğrenciyi geriye düşürecektir. Zor bir soruyla ya da sorularla teste başlayan öğrencinin motivasyonu kırılacaktır.”

“B1: Bazı kitapçıklar zor sorulardan başlamaktadır. İlk sorularda zorlanan adayların dikkati dağılır, morali bozulur.”

“İ2: Zaten bu kadar süre içerisinde öğrenci başarısını tespit etmek imkânsızken, bir de test hazırlama ilkeleri ihlal edildiğinde gerçek başarıdan ve ölçme değerlendirmeden çok uzaklaşıyor. Öğrencinin güven duygusu zedeleniyor, başaramayacağım, ne kadar çalışırsam çalışayım yapamayacağım duygusu gelişiyor.”

T2: İlk sorusu zor gelmesi özellikle de motivasyonunu bozmakta, güçlü çeldiriciler zaman kaybına neden olmaktadır.

M2: Bizim branşımızın Türkiye ortalaması ortada. Başta daha sınava girmeden korku yaratıyor. Sınav başlangıcında zor sorularla karşılaşanlar ümitsizliğe düşüyor, zaten kaybediyor. Arayı kapatmak isterken içine düştüğü panikten daha da salıyor. Boş bırakılan soru sayıları zaten işaretleme yaparken kaydırmalara neden oluyor.”

Öğretmen görüşleri ele alındığında öğretmenlerin ÖSYM tarafından yapılan sınavların, öğrencilerin başarıları ve psikolojileri üzerinde olumsuz etkileri ile genel bir fikre sahip oldukları görülmektedir. Ancak çalışmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğunun her adaya farklı kitapçık uygulamasında öğrenci başarı ve psikolojileri üzerinde olumsuz etkileri konusunda çok fazla farkındalıklarının olmadığı söylenebilir.

Ayrıca öğretmenlerden “ÖSYM tarafından hazırlanan her adaya farklı kitapçık uygulaması yerine nasıl bir uygulama yapılmasının daha doğru olacağı” ile ilgili görüşler alınmıştır.

Elde edilen görüşler Tablo 5’de gösterilmektedir.

Tablo 5: Alternatif Uygulamalar

Öneriler	Öğretmen kodları	f	%
4 ya da 5 kitapçık (eski sistem)	TD1,C1, F1, M1	4	26,6
Ölçme ve değerlendirme uzmanlarıyla beraber çalışma	T1, T2	2	13,3
Herkese aynı kitapçık	İ1	1	6,7
10 çeşit kitapçık	B1	1	6,7
Her sınıfta bulunacak öğrenci sayısına göre kitapçık	İ2	1	6,7

Tablo 5 incelendiğinde öğretmenlerin her adaya kitapçık uygulaması yerine kitapçık sayısının azaltılmasının daha uygun bir uygulama olacağını belirttikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerden bazılarının herkese aynı kitapçık (%6,7), 4-5 kitapçık (%26,6), 10 çeşit kitapçık (%6,7) veya her sınıfta bulunan öğrenci sayısına göre farklı kitapçık hazırlanarak (%6,7) sınavların yapılması gerektiğini belirttiği görülmüştür. Bu konuda öğretmenler görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

M1: Bazı kitapçıklarda kolay soruların zor sorulardan önce gelmesi öğrenciyi rahatlatırken, bazı kitapçıklarda zor soruların önce gelmesi öğrenciyi paniğe sürükleyebilir. Bu nedenle kitapçık sayısının azaltılması gerekir

İ2: Her sınıfta bulunacak öğrenci sayısı belli olduğuna göre bu sayı kadar kitapçık çoğaltılması daha iyi olur.

Çalışmaya katılan öğretmenlerden bazıları ise kitapçıklar hazırlanırken, sorular ve seçenekler yerleştirilirken ölçme ve değerlendirme uzmanları ile birlikte çalışılması gerektiğini (%13,3) ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin görüşleri aşağıda verilmiştir.

T2: Sorular hazırlanırken kitapçık yapılırken dikkatli olunmalı. Soruların gayet açık cevabı tartışmasız olmalıdır. Soru sıralamalarının gelişigüzel değil, uzman denetimiyle yapılmalıdır.

T1: Ölçme ve değerlendirme uzmanlarının kitapçık hazırlama ve şıkların yerleştirilmesi gibi konularda beraberce çalışmalarının daha doğru olduğu kanaatindeyim.

Öğretmenlerin sundukları öneriler göz önüne alındığında bu önerilerin sınav sistemine ve yapılan bu uygulamaya önemli katkılar sağlayacağını söylemek mümkündür. Fakat öneri sunan öğretmenlerin çalışma içindeki oranı dikkate alındığında kitapçık sayısının daha az olması gerektiğini düşünen öğretmenlerin sayısının yarıdan daha az (% 43,7) olduğu görülmektedir. Sürece ölçme ve değerlendirme uzmanlarının dâhil edilmesinin düşünen öğretmen sayısı da yalnızca ikidir.

4. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Ülkemiz eğitim sistemi ile ilgili önemli kararların verilmesinde baş aktör olarak kâğıt kalem testleri görev almaktadır. Bu testleri en çok hazırlayan ve uygulayanlar ise öğretmenlerdir. Yapılan bu çalışmada alınan görüşler sonucunda ise öğretmenlerin bir test hazırlarken

dikkat edilmesi gereken ilkeler hakkında çok fazla bilgiye sahip olmadıkları belirlenmiştir. Ülkemizde eğitim sistemimizde öğretim programlarının etkililiği, öğrenci ve okul başarısı ile ilgili önemli kararlar verilirken ülke genelinde uygulanan sınavlar ölçüt olarak alınmaktadır. Fakat bu sınavlarda ihlal edilen test hazırlama ilkeleri testin güvenilirliğini ve geçerliğini düşürmektedir. Yapılan görüşmeler neticesinde ise öğretmenlerin ÖSYM tarafından her adaya farklı kitapçık uygulamasında ihlal edilen ilkelerle ilgili farkındalıklarının olmadığı dolayısıyla da kendi hazırladıkları sınavlarda da bu ilkeleri göz ardı edebildikleri belirlenmiştir. Test hazırlama ilkelerinin ihlal edilmesi öğrenciler hakkında yanlış kararların verilmesine sebep olabilmektedir.

ÖSYM tarafından hazırlanan sınavlarda her adaya farklı kitapçık uygulaması ile ilgili olarak 15 öğretmenle yapılan çalışmanın sonuçlarına göre çalışmaya katılan öğretmenlerin bir test hazırlarken dikkat edilmesi gereken ilkeler hakkında çok fazla bilgiye sahip olmadıkları, ÖSYM tarafından her adaya farklı kitapçık uygulamasında ihlal edilen ilkelerle ilgili farkındalıklarının olmadığı, dolayısıyla bu ihlal edilen ilkelerin öğrenci başarı ve psikolojilerine olumsuz etkileri konusunda da çok fazla bilgiye sahip olmadıkları belirlenmiştir. Test hazırlama ilkelerinin ihlal edildiğinin farkında olan öğretmenlerin her adaya farklı kitapçık uygulaması yerine kitapçık sayısının azaltılması ve ölçme ve değerlendirme uzmanlarıyla birlikte kitapçıkların hazırlanması önerilerinde buldukları tespit edilmiştir. Çalışmadan elde edilen sonuçlardan yola çıkarak önerilerde bulunulmuştur. Öneriler şu şekildedir;

- Eğitim sisteminin en önemli taşlarından biri olan ve öğrenci başarısının değerlendiren öğretmenlerin hepsinin öğrenci hakkında önemli kararların verildiği bu sınavlarda yapılan bu ölçme ve değerlendirme hatalarına daha duyarlı olması önerilebilir.
- Öğretmenlerin bir test hazırlama süreci ile ilgili bilgilerini ve yapılan hatalarla ilgili duyarlılıklarını artırmak için öğretmenlere daha fazla seminerler verilebilir ya da bilgilendirme toplantıları yapılabilir.
- Ölçme ve değerlendirme sürecinin önemini öğretmen adaylarına daha iyi kavratmak amacıyla uygulamaya yönelik ders sayısı artırılabilir. Hatta ayrıca başarı testi geliştirmeye yönelik ders konulabilir.

5. KAYNAKÇA

- Atılgan, H., Kan, A. ve Doğan, N. (2009). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bahar, M., Nartgün, Z., Durmuş, S. & Bıçak, B. (2010). *Geleneksel-tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme teknikleri öğretmen el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Baykul, Y. (2000). *Eğitimde ve psikolojide ölçme: Klasik test teorisi ve uygulaması*. Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Croanbach, L. J. (1984). *Essential of psychological testing*. New York: Harper & Row Publisher.
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Güler, N. (2011). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Karakaya, İ. ve Kutlu, Ö. (2002). Orta öğretim kurumları öğrenci seçme ve yerleştirme sınavının yordama geçerliğine ilişkin bir araştırma. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama Dergisi*. 1(2). 235-247.
- ODTÜ (2011). 2011 Yılı Yükseköğretime Geçiş Sınavı Hakkındaki Fakülte Görüşü. www.

milliyet.com.tr adresinden 03.10.2012 tarihinde alınmıştır.

Özçelik, D. A. (2010a). *Okullarda ölçme ve değerlendirme: öğretmen el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.

Özçelik, D. A. (2010b). *Test hazırlama kılavuzu*. Ankara: Pegem Akademi.

Popham, W. J: (2003). *Modern educational measurement: practical guidelines for educational leaders*. Nedham, MA: Allyn&Bacon.

Tekin, H. (1993). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Yargı Kitap ve Yayınevi.

Turgut, M. F. (1983). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Gül Yayınevi.

Yıldırım, A. & Şimşek H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.